

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGW-4.054.7.2024.KG
Warszawa, 01 lutego 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 4960 z dnia 25 września br., Grupy Posłów i Posłanek, w sprawie braku decyzji o wcześniejszym opróżnianiu zbiorników retencyjnych w celu zwiększenia rezerwy przeciwpowodziowej, niniejszym przekazuję następujące stanowisko.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, dalej: PGW Wody Polskie, sterowanie odpływem na zbiorniku polega na jego zwiększeniu lub zmniejszeniu, zgodnie z aktualnymi potrzebami gospodarki wodnej, ochrony przed powodzią i suszą oraz zasadami określonymi w Instrukcji gospodarowania wodą danego obiektu (zatwierdzonej pozwoleniem wodnoprawnym). Zgodnie z art. 407 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.), instrukcja gospodarowania wodą jest dokumentem wymaganym przy składaniu wniosku o pozwolenie wodnoprawne dla każdej budowli piętrzącej o wysokości piętrzenia powyżej 1 m oraz wyposażonej w urządzenia umożliwiające regulowanie przepływu. Jej podstawowym zadaniem jest określenie sposobu gospodarowania wodą w normalnych warunkach użytkowania, ale także w okresie powodzi, występowania zjawisk lodowych, w przypadku wystąpienia awarii oraz w okresie występowania zjawiska suszy. Zasady opisane w przedmiotowej instrukcji są ustalane indywidualnie dla każdego obiektu ze szczególnym uwzględnieniem jego parametrów technicznych, hydrologii zlewni i piętrzonego cieku oraz funkcji zbiornika.

Poniżej prezentuję przekazane przez PGW Wody Polskie informacje dotyczące pracy zbiornika Racibórz Dolny oraz zbiorników kaskady Nysy Kłodzkiej.

Suchy zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny

Z uwagi na ostrzeżenia oraz prognozy hydrologiczno-meteorologiczne IMGW-PIB z uwzględnieniem tożsamyh wskazań służb ČHMÚ (Český hydrometeorologický ústav), w dniu 11 września 2024 r. podmioty oraz osoby znajdujące się i prowadzące działalność w czaszy zbiornika Racibórz Dolny oraz polderu Buków zostały powiadomione telefonicznie o prawdopodobieństwie rozpoczęcia pracy (piętrzenia wód) przez oba obiekty hydrotechniczne, a dzień później (tj. 12 września 2024 r.) zostały wystosowane w tej sprawie pisma. W dniu 14 września 2024 r. o godz. 14:22 zakończono ewakuację piaskarzy i wędkarzy z terenu polderu Buków oraz zbiornika Racibórz Dolny z uwagi na przekroczenie stanu alarmowego na wodowskaziu Krzyżanowice, co stanowiło bezpośrednią przesłankę do przygotowania obiektu hydrotechnicznego do rozpoczęcia piętrzenia i przejścia szczytu kulminacji fali przechodzącej rzeką Odrą. Powyższe

przygotowania zbiorników przeciwpowodziowych, oparte na analizie sytuacji hydrologiczno- meteorologicznej, przebiegały zgodnie z Instrukcją gospodarowania wodą.

Praca zbiorników kaskady Nysy Kłodzkiej

Z informacji przekazanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wynika również, że zbiorniki kaskady nyskiej na rzece Nysie Kłodzkiej były opróżnione i przygotowane na przyjęcie wezbrań z poszczególnych dopływów, tj. były wypracowane dodatkowe pojemności ponad wymagane pozwoleniem wodnoprawnym pojemności powodziowe. Posiadały w sumie do wykorzystania wolną pojemność 178 mln m³, a więc porównywalną z pojemnością zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na Odrze wynoszącą 185 mln m³. Od połowy sierpnia 2024 r. były utrzymywane odpływy ze zbiornika Nysa większe od dopływów do zbiornika, tym samym gospodarka wodna prowadzona w okresie poprzedzającym powódź we wrześniu wypracowała dodatkową rezerwę (pojemność) w zbiorniku, co jest tożsame z przygotowaniem zbiornika na możliwość bezpiecznej redukcji fali powodziowej. Rzędna piętrzenia znajdowała się 1,3 m poniżej NPP (normalnego poziomu piętrzenia – poziomu wskazanego do zastosowania zrztu wyprzedzającego). Należy zaznaczyć, że na zbiorniku Otmuchów również od trzeciej dekady sierpnia 2024 r. był utrzymywany obniżony poziom piętrzenia o około 1,30 m poniżej NPP (normalnego poziomu piętrzenia), w szczególności ze względu na trwający remont. Tym samym gospodarka wodna prowadzona w okresie poprzedzającym powódź wypracowała dodatkową rezerwę (pojemność) w zbiorniku, co jest tożsame z przygotowaniem zbiornika na możliwość bezpiecznej redukcji fali powodziowej.

PGW Wody Polskie poinformowały, że w wyniku prognoz pogody, w dniu 12 września 2024 r. (czwartek) nakazały wykonawcy usunięcie całego sprzętu budowlanego (w tym z czaszy zbiornika) oraz zabezpieczenie i opuszczenie placu budowy. Dzięki wysiłkowi PGW Wody Polskie i wykonawcy, pomimo remontu, zbiornik został wykorzystany jak zbiornik w pełni działający. Ponadto, zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, w dniu 12 września 2024 r. o godz. 12.00 zwiększono odpływ ze zbiornika Nysa z 10 m³/s do 35 m³/s oraz zwiększono odpływ ze zbiornika Otmuchów z 6,0 m³/s do 20,0 m³/s. W ocenie PGW WP, gospodarka wodna na zbiornikach kaskady nyskiej na rzece Nysa Kłodzka jest oraz była prowadzona w czasie powodzi według zasad, które są ściśle określone w aktualnie obowiązującej i zatwierdzonej pozwoleniem wodnoprawnym Instrukcji gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa.

Zgodnie z treścią Instrukcji gospodarowania wodą „w okresie powodzi dyspozycje dotyczące odpływów ze zbiorników wydaje Dyrektor RZGW we Wrocławiu lub upoważniony zastępca, przy uwzględnieniu konsultacji z właściwym działem ds. gospodarowania wodą RZGW we Wrocławiu, który odpowiada za merytoryczne przygotowanie uzgodnionych dyspozycji dla Dyrektora RZGW” (cytat z Instrukcji). Zbiorniki były przygotowane na przyjęcie wezbrań z poszczególnych dopływów, tj. były wypracowane dodatkowe i wymagane pozwoleniem wodnoprawnym pojemności powodziowe.

Poniżej podaję przedstawione przez PGW Wody Polskie wielkości rezerw (pojemności) powodziowych, jakie miały do wykorzystania zbiorniki według stanu na dzień 12 września 2024 r. godz. 8.00:

- Topola 7,1 mln m³ poniżej MaxPP (maksymalny poziom piętrzenia);
- Kozielno 5,4 mln m³ poniżej MaxPP;
- Otmuchów 89,5 mln m³ poniżej MaxPP,
- Nysa 76,1 mln m³ poniżej MaxPP.

Przed powodzią zbiorniki Topola, Kozielno, Otmuchów i Nysa miały następujące pojemności:

- Topola - 14,56 mln m³, NPP = 16,49 mln m³, MaxPP = 21,68 mln m³;
- Kozielno - 10,86 mln m³, NPP = 12,92 mln m³, MaxPP = 16,30 mln m³;
- Otmuchów - 39,67 mln m³, NPP = 58,39 mln m³, MaxPP = 129,17 mln m³;
- Nysa - 45,62 mln m³, NPP = 65,69 mln m³, MaxPP = 121,70 mln m³.

Ponadto informuję, że zgodnie z Instrukcją gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa:

- 1) na zbiorniku Nysa „zrzut wyprzedzający rozpoczynamy z poziomu 196,0 m n.p.m.” (cytat z Instrukcji), natomiast w dniu 12 września 2024 r. na zbiorniku Nysa poziom piętrzenia wody w zbiorniku wynosił 194,70 m n.p.m., tj. był o 1,3 m poniżej poziomu wskazanego do zastosowania zrzutu wyprzedzającego.
- 2) Na zbiorniku Otmuchów „w przypadku prognozy wystąpienia powodzi na rzece Nysie Kłodzkiej zrzut wyprzedzający ze zbiornika Otmuchów w wielkości 250 m³/s będzie się odbywał z chwilą, kiedy zacznie wzrastać poziom wody na wodowskazie Bardo (po wcześniejszej prognozie meteorologicznej przewidującej nadejście fali powodziowej o kulminacji przewyższającej Q50%=215 m³/s)” (cytat z Instrukcji). Przepływ na wodowskazie IMGW-PIB - Bardo zaczął nieznacznie wzrastać dopiero od 13 września 2024 r.

Odnosząc się do prognoz hydrologicznych przekazuję informację, że w dniu 12 września 2024 r. w godzinach około południa PGW Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu otrzymał z IMGW- PIB dokument, tj. prognozę objętości w profilach wodowskazowych powyżej zbiorników retencyjnych – opracowanie w oparciu o analizę wyników modeli typu opad-odpływ HBV, na podstawie której wynikało, że w ciągu 66 h, począwszy od 12 września 2024 r. godz. 6:00 UTC (8:00 czasu lokalnego) do kaskady nyskiej, tj. do zbiorników: Topola, Kozielno, Otmuchów, Nysa, dopłynie objętość fali równa 76,967 mln m³ z rzeki Nysy Kłodzkiej oraz 22,655 mln m³ z rzeki Białej Głuchołaskiej, co sumarycznie stanowiło kubaturę dopływu do kaskady ww. zbiorników równą 99,622 mln m³. Zgodnie z komentarzem IMGW-PIB w prognozie, była to „najbardziej wiarygodna prognoza, wybrana z dostępnych wyników scenariuszy modelu HBV na podstawie długoterminowej analizy sprawdzalności prognoz” (cytat). Dokonano wówczas weryfikacji aktualnych danych ze zbiorników kaskady nyskiej w celu analizy możliwości transformacji fali powodziowej oraz dostępnych wolnych pojemności powodziowych i dodatkowych w zbiornikach, z uwzględnieniem pojemności powodziowej forsowanej.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW Wody Polskie, analiza wykazała, że na dzień 12 września 2024 r. sumaryczna rezerwa w 4 zbiornikach kaskady nyskiej wynosiła 178 mln m³ w odniesieniu do Maksymalnego Poziomu Piętrzenia, 223 mln m³ w odniesieniu do Nadzwyczajnego Poziomu Piętrzenia i była dwukrotnie wyższa od prognozy objętości IMGW-PIB, a tym samym wystarczająca do zgromadzenia prognozowanej objętości fali w 4 zbiornikach na czas horyzontu prognozy IMGW-PIB czyli

na okres 66 h. Mając na uwadze powyższe przygotowanie (opróżnienie) zbiorników na prognozowane przez IMGW- PIB dopływy – PGW Wody Polskie poinformowały, że w dniu 12 września 2024 r. o godz. 12.00 dodatkowo zwiększono odpływy ze zbiornika Nysa z 10 m³/s do 35 m³/s oraz zwiększono odpływ ze zbiornika Otmuchów z 6,0 m³/s do 20,0 m³/s.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW Wody Polskie, gospodarka wodna na zbiornikach kaskady nyskiej na rzece Nysie Kłodzkiej jest i była prowadzona według zasad, określonych ściśle w obowiązującej Instrukcji gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa. Zgodnie z treścią Instrukcji gospodarowania wodą „w okresie powodzi dyspozycje dotyczące odpływów ze zbiorników wydaje Dyrektor RZGW we Wrocławiu lub upoważniony zastępca, przy uwzględnieniu konsultacji z właściwym działem ds. gospodarowania wodą RZGW we Wrocławiu, który odpowiada za merytoryczne przygotowanie uzgodnionych dyspozycji dla Dyrektora RZGW” (cytat z Instrukcji). Zbiorniki były przygotowane na przyjęcie wezbrań z poszczególnych dopływów, tj. były wypracowane dodatkowe i wymagane pozwoleniem wodnoprawnym pojemności powodziowe

W ocenie PGW Wody Polskie, dzięki właściwemu przygotowaniu zbiorników (opróżnieniu) do nadejścia fali powodziowej i prawidłowej gospodarce wodnej na zbiornikach w okresie powodzi, fala o kulminacji w zlewni Nysy Kłodzkiej dopływająca do zbiorników o maksymalnej wysokości dopływu 2030 m³/s (przy zadziałaniu retencji tzw. jeziorowej na zbiornikach Nysa i Otmuchów mogła wynosić około 2400 m³/s), została zredukowana do odpływu ze zbiornika Nysa w wysokości 1000 m³/s. Odpływ ze zbiornika Nysa w wysokości 1000 m³/s został zastosowany znacznie wcześniej przed nadejściem kulminacji na rzece Odrze. Kulminacje z rzeki Nysy Kłodzkiej i Odry nie nałożyły się. Przyczyniło się to znacząco, wspólnie ze zbiornikiem Racibórz, do ochrony takich miast jak Oława, Brzeg, a w szczególności miasta Wrocławia.

W razie wystąpienia uzasadnionych przesłanek, PGW Wody Polskie podejmą działania zmierzające do aktualizacji Instrukcji gospodarowania wodą dla zbiorników. W obowiązującej Instrukcji gospodarowania wodą dla zbiorników Otmuchów i Nysa znajduje się przepis dotyczący zakresu zrealizowanej inwestycji i przedsięwzięcia polegającej na modernizacji zbiornika Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego: „kompleksowe działania w zakresie przebudowy i udrożnienia dla koryta z międzywałem rzeki Nysy Kłodzkiej na odcinku od zbiornika wodnego Nysa do rejonu Kubice (...) umożliwiające bezpieczne przeprowadzenie przez odcinek miejski maksymalny przepływ powodziowy $Q=1400\text{ m}^3/\text{s}$ ” (cytat z Instrukcji). Mając powyższe na uwadze oraz doświadczenia podczas powodzi we wrześniu 2024 r., PGW Wody Polskie poddadzą szczegółowej analizie obowiązującą instrukcję i znajdujące się w niej przepisy, w szczególności w zakresie wielkości przepływu powodziowego.

Z poważaniem,

Dokument podpisany elektronicznie przez:
Z upoważnienia Ministra Infrastruktury
Przemysław Koperski
Podsekretarz Stanu